

Upeņu reversija
jeb
upeņu virālā pildziedainība

Mg.biol. Neda Zuļģe

LVAI 10.07.2014.

Upeņu virālo pildziedainību izraisa upeņu reversijas vīruss (BRV)

BRV ir viens no nozīmīgākajiem Ribes ģints augu patogēniem, tas inficē ne tikai upenes (*Ribes nigrum*), bet arī sarkanās jāņogas (*Ribes rubrum*). Ērkšķogas ir imūnas pret šo vīrusu.

Slimība pirmo reizi novērota 1904.gadā Nīderlandē.

Latvijā upeņu virālo pildziedainību pirmo reizi konstatēja 1922.gadā.

Šobrīd BRV ir plaši izplatīts visā Eiropā (Dānija, Igaunija, Somija, Vācija, Ungārija, Polija, Krievija, Šveice un Lielbritānija). ASV un Kanādā reversijas vīruss ir karantīnas organisms.

BRV izplatība Latvijā

BRV *Ribes* ģints augos

Saimniekaugi	Pārbaudīto paraugu skaits	Pozitīvie paraugi	
		skaits	%
Upenes	917	275	21,4
Jānogas	223	33	2.6
Ērkšķogas	30	0	0.0
Vērenes	48	2	0.2
Citi	68	16	1.3
Kopā	1286	326	25.3

BRV izplatība

BRV upeņu šķirnēs

Šķirne	Paraugi	Pozitīvo paraugu skaits	%
'Detskoseļskaja'	17	5	29.4
'Čornij Žemčug'	10	1	10.0
Bagira	7	2	28.6
Belorusskaja Sladkaja	18	4	22.2
Ben Lomond	25	11	44.0
'Kantata'	12	3	25.0
Katjuša (Ce)	31	15	48.4
Lentjai	7	0	0.0
Mara Eglite (Ce)	40	13	32.5
Ūjebyn	38	14	36.8
Pamjatj Vavilova	38	6	15.8
Sjuita Kijevskaja (Ce)	16	8	50.0
Storklas	21	9	42.9
Tenah	6	1	16.7
Titania	157	21	13.4
Triton	29	2	6.9
Vakariai	5	0	0.0
Vologda	16	5	31.3
Zagadka (Ce)	72	14	19.4

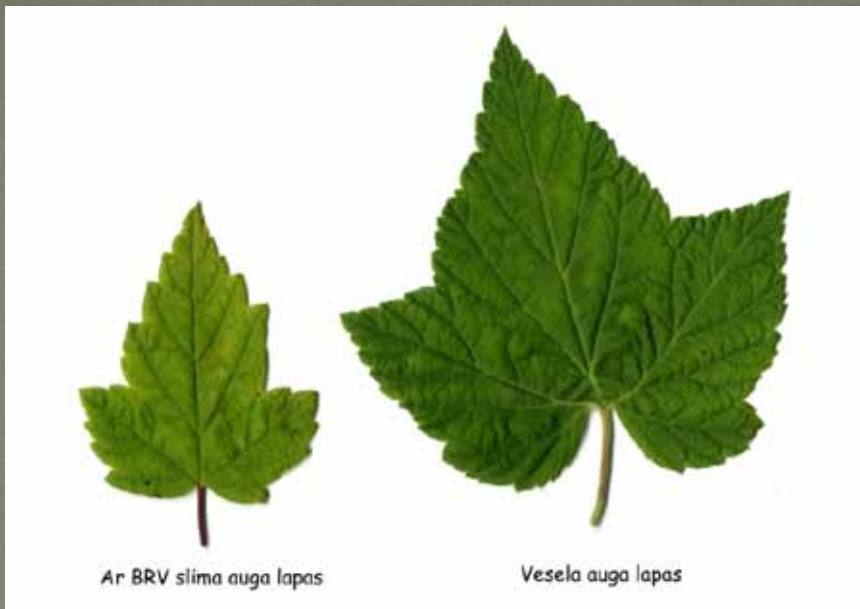
BRV izplatība

BRV jāņogu šķirnēs

Šķirne	Paraugi	Pozitīvo paraugu skaits	%
'Nenagļadnaja'	5	0	0
'Varševiča'	5	0	0
Fertödi Korai	5	0	0
Fertödi Piros	13	0	0
Jonkheer van Tets	24	0	0
Kodu Valge	12	6	50
Račnovskaja	10	0	0
Rote Holländische	14	0	0
Vīksnes Sarkanās	21	0	0
Weisse Holländische	9	0	0
Werdavia	6	4	66.67
Vierländer	4	1	25

Slimības simptomi

- Krūmu veģetatīvam augumam BRV nekaitē, ļoti bieži tie aug spēcīgāki nekā veselie krūmi.
- Vīrusu infekcijas rezultātā augam izmainās lapu forma. Salīdzinot ar veselo augu lapām, slimajiem augiem ir šaurākas lapas ar lielākiem malu izrobojumiem. Pavasarī uz lapām var novērot arī hlorotiskus gredzenus vai līnijas.
- Reversijas gadījumā ziediem ir pagarināta forma, dažkārt ir palielināts ziedlapu skaits . Slimo augu ziedpumpuri ir tumšāki, jo ziedlapām neattīstās pūku matiņi. Inficēto augu ziediem neizveidojas putekšņlapas, kā rezultātā ziedi ir sterili;

Slimības izplatīšanās veidi

- Spraudeņi no slimajiem krūmiem – visātrākais un visplašākais slimības izplatīšanās veids;
- Upeņu pumpurērcē (*Cecidophyopsis ribis*) un citas *Cecidophyopsis* ģints ērces – pārnes vīrusu no viena zara uz otru. Ērces no slimajiem krūmiem tālāk uz veselajiem var pārnest vējš, bites un citi kukaiņi;
- Ar sēklām vīruss nepārnesas

Apkarošana

1. Ziedēšanas laikā jāveic upeņu un jāņogu kūmu vizuāla apskate.

Slimie krūmi jāizrok un jāsadedzina!

Ar atsevišķu slimu zaru izgriešanu krūmu nevar izārstēt!

2. Rezistentu šķirņu stādīšana;

- ‘Golubka’ (× *R. dikuscha*)
- ‘Ben Gairn’ (‘Golubka × ‘Ben Alder’)

Rezistence pret upeņu pumpurērci ¹ ≠ rezistence pret upeņu reversijas vīrusu

3. Ik pēc 7-10 gadiem atjaunot stādījumu ar veselīem (vīrusbrīviem) augiem;
4. Regulāra kaitēkļu (ērču) apkarošana.

Paldies par uzmanību!

